

✓
ԵՐԵՔ

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ԱԸ-
ՐԱՅՈՎ .

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՈՒ ԱՇԽԱԲ
ՀԱԿԱՆԻ ՄԸ ՄԷՁ :

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Ի ՏՅԱՐԱՆԻ ԿՈՆԼԵԼՄՈՍ ԿՈՒՖԻԹԻ
1844 :

Ms. A. 8528

ՀԱՔԱՊԱԾՈՅ Բ. ԱՃԱՅԱԶ Ի ՏԻՔ

ԵՐԵՔ

ԽՕՍԱՆԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅՈՎ

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՈՒ ԱՇԽԱՐՀԱ

ԿԱՆԻ ՄԸ ՄԵՂ :

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԿՈՒԼՏԻԼՄՈՍ ԿՈՒՅԻԹԻ

1844 :

ms. B. 628

“Ի՞նչ կըշահի մարդ մը թէ որ
բոլոր աշխարհ վաստըկի, և իր ան-
ձր վնասէ. կամ իր անձին համար՝
ի՞նչ ազատէք պիտի տայ մարդ”:
Մատթ. ԺԳ. 26 :

“Մտուծոյ անջևը մէկ մարմին
մը արդարացած չըլլար օրէնքին
գործքերովը. ինչու որ՝ օրէնքով
է մեղք ճանչնալը : Բայց հիմա ա-
ռանց օրէնքի Մտուծոյ արդարու-
թիւնը յայտնուած է, օրէնքէն և
մարդարէներէն վկայուած ըլլալով :
Պատճառն որ Մտուծոյ արդար-
ութիւնը Յիսուս Քրիստոսի հա-
ւատքէն՝ բոլոր հաւատացողներուն
վրայ է. ու չկայ զանազանութիւն :
Ինչու որ ամէնքը մեղք գործեցին,
և Մտուծոյ փառքէն պակսեցան :
Եւ անոր շնորհքովը ձրի՝ կարդա-
րանան Յիսուս Քրիստոսով եղած
փրկութիւնովը” : Լուսով. Գ. 20
—24 :

“Եկէ՛ք ինձի բոլո՛ր հոգնած ու
բեռնաւորածներ , և ես ձեզ կը
հանդէպուենեմ” : Մատթ . ԺԿ . 28 :

“Ես եմ ճամբան և ճամարտու-
թիւնը ու կեանքը . մէկը չօրը
քով չգար , թէ չէ՛ ինձմով” : Յով .
ԺԴ . 6 :

ԵՐ Ե Ք

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՒՆ

Քահանան իւր է . Ողջոյն քեզ
բարեկամ . ահա կըտեսնեմ . քեզ
առտուանց կանուխ ելած , աշխա-
տանքի սկսած , արջառներդ ու ոչ-
խարներդ կերակրած , և ծառաներդ
գործի մէջ մտած : Արտեսնեմ որ
քու սրտիդ գլխաւոր ցանկութիւնը
ու փափաքը ան է որ աս աշխարհիս
մէջ հարստանաս ու փարթամա-
նաս :

Աշխարհականը . Ա՛յո՛ , տէր իմ ,
աս ամէնը հարկաւոր է . կերակուրի

և հանդերձի համար պէտք է հոգ տանիլ . կալուածքին վարձքը պէտք է տերոջը վճարել . և սս ամէն բաներուն համար պէտք է ջանալ ու աշխատիլ :

Բ. Աս բնաւ չեմ ուզեր քեզ արդիլել քու աշխատանքէդ . ինչու որ քու պարտքդ է չծուլանալ ու չթուլնալ քու հարկաւոր գործքերէդ . բայց դուն գիտես որ մէկ ուրիշ պարտաւորութիւն մըն ալ ունիս այդ մշակութենէդ զատ . քու հոգիդ ալ պէտք է կերակրես ու հաղուեցունես :

Ը. Անշուշտ ամէն բանէն սուաջ հոգիին համար պէտք է հոգ տանիլ, վասն զի սն է գլխաւոր սարտաւորութիւննիս . բայց ես կը յուսամ որ սնհոգ չեմ իմ հոգիիս ու գալու աշխարհին համար . և ասոր համար պիտի տրամիմ , թէ որ դուն

զիս ասանկ գէշ մարդ մը սեպես .
կարծեմ իրաւունք չունիս զիս ա-
նանկ անհոգ մարդ մը սեպելու :

Վ . Սասնաւոր պատճառ մը
չունիմ քեզմէ կասկածելու ուրիշ-
ներէն աւելի . բայց երբոր չորս
կողմս կընայիմ ամէնուն վրայ , և
կըղիտեմ ընդհանրապէս մարդոց
անհոգութիւնը իրենց փրկութեա-
նը վրայով , շատ կըցաւիմ իմ մահ-
կանացու ընկերներու համար . և
յատկապէս քեզի նայելով՝ որ աս
ժողովուրդէն մէկն ես , պարտաւոր
կը համարիմ իմ անձս իմացունել
քեզի ան քու վրայ գալու դատաս-
տանը , որ առանց թողութիւն մե-
ղաց գտնալու Յիսուս Վրիստոսի
հաւատքովը չկորսուիս , այլ մաս-
նակից ըլլաս սրբոց վիճակին : Կող-
մ . 12 :

Ե . Տէր իմ , ինչո՞ւ անանկ բա-

ներկրմտածես մեր վրայ, որ բողո-
րովին հակառակ են մարդասիրու-
թեան :

Ք. Օրոն մտքով մի՛ առներ
ատ բառը Սարգսիւո-ւն. վասն
զի ան նոյն նշանակութիւնը ունի,
ինչպէս որ Սէր բառը : Սէրը չըպա-
հանջէր որ զամէն մարդիկ բարի
սեպենք առանց ընտրութեան. հա-
պա որ ամէնուն համար բարի ու-
ղենք, և ամէնուն հետ բարի մըտ-
քով վարուինք : Արեմն թէ որ ես
քեզի համար հոգ չտանէի ու չը-
տրտմէի, ք՛ թէ որ բողոքովին զուրկ
ըլլայի մարդասիրութիւն ընելէն,
անատենը զիս մարդասէր մարդ մը
ըլլալ կըսեպէի՞ր :

Ը. Տայց ես կը յուսամ որ դու
մեզ ամէնս չես դատապարտեր. ի-
րաւ որ մեզմէ մէկ քանինները ամբա-
րիշտ՝ երդում ընող և արբեցող

մարդիկ են, սակայն չէ՛ թէ մենք ամէնքս այնպէս ենք : Ղուեն քեզմէ գիտես որ միշտ ես եկեղեցի կերթամ, և տարին քանի մը անգամ հաղորդութիւն կառնեմ : Աս բնաւ մէկու մը վնաս տուած չեմ, ու ամէն մարդու կը հատուցանեմ ինչ որ կը պարտիմ :

Ք. Ուրեմն քու յոյսերդ ասոնց վրայ կը հաստատես երկնից արքայութիւնը ստանալու համար : Թէ որ աս է քու հաստատութեանդ հիմը, յայանապէս պարտիմ ըսել քեզի, որ այդ կարծիքդ քեզ անյոյս պիտի թողու քննութեան օրը : Քննենք անգամ մը անիկա Մատուծոյ խօսքովը. «Աս բնաւ մէկու մը վնաս տուած չեմ» ըսելով, իբր թէ ցուցնել կուզես որ բնաւ մէկը չես յափշտակեր կամ սպաններ, ես ալ չեմ կարծեր որ

ըրիր . բայց տակաւին դուն շատ
մեղք գործած ես և շատ մեղքներ
տուած ես ոչ միայն ուրիշներուն ,
հասպա մասնաւորապէս բուն քու
անձիդ ալ՝ Մատուծոյ սուրբ օրէնքին
դէմ մեծ ու անթիւ յանցանքներ
գործելով : Մ. յո՛, ստոյգ կրսեմ որ
դուն Մատուծոյ պատուիրանքնե-
րուն ամէն մէկը կոտրած ես :

Մ. Ո՞վ ըսաւ քեզի աս բաները
իմ վրայովս :

Ք. Մտաւանդ ինքը իր խօսքովը .
վասն զի ինքը կրսէ՛ թէ դու և ամէն
մարդիկ մեղանշեցին , ու Մատու-
ծոյ փառքէն պակսեցան . (Հռոմ .
ի . 23 .) և անոր համար դուն ալ
իր ամէն պատուիրանքները կոտ-
րած ես :

Մ. Ես բնաւ կռապաշտութիւն ,
կամ սպաննութիւն , և կամ շնու-
թիւն չեմ ըրեր :

Ք. Լ. յո՛, ատոնց ամէնն ալ ը-
 րերես . միթէ բնաւ երկրաւոր բան
 մը սիրած չէ՞ս Լ. ստուծմէ ու անոր
 շնորհքէն աւելի . բնաւ ուրիշ բա-
 նէ մը չվախցար զԼ. ստուած բար-
 կացունելէն աւելի , անանկ որ լա-
 համարիլ գիտցուած պարտաւորու-
 թիւն մը թողուլ , քան թէ քիչ
 մը ժամանակաւոր չարիք քու վրադ
 բերել : Լ. հա ասով առաջին պատ-
 ուիրանքը կոտրած ես . և երկրորդ
 պատուիրանքը կըրցուցրնէ Լ. ստու-
 ծոյ պաշտօնը սթաի ջերմեռանդու-
 թեամբն ու սրբութեամբը ընել .
 և վասն այնորիկ ամէն ինչ որ ան-
 վայելուչ էր քու աղօթքիդ մէջը ,
 աս պատուիրանքին դէմ էր , ինչ-
 պէս որ ցրուած միտքն՝ ծուլութիւնն
 և անամօթութիւնը , որոնք կուռք
 պաշտելու պէս կըկոտրեն աս պատ-
 ուիրանքը . այսպէս է նաև աղօթք

ընելն ատելը : Այլ հիմայ՝ կրկար-
 ծեմ որ քու անձդ անմեղ սեպելու
 պատճառ մը չունիս : Արեմն քու
 եկեղեցի գալդ և հաղորդութիւն
 առնելդ անանկ ծուլութիւնով ու
 անհոգութիւնով՝ աւելի արժան էր
 քու մեղքերուդ հետ դասելիք, քան
 թէ անոնցմով քու անձդ Աստուծոյ
 առջևը արդարացունելու համար-
 ձակէիր : Բայց քանի մը բոպէ ա-
 ուաջ ես լսեցի Տէրօջը անունը ո-
 չինչ տեղը առնելդ՝ և զուր տեղը
 գործածեցիր, առանց զարհուրելի
 դգայութիւն մը ունենալու անոր
 մեծ փառաւորութենէն՝ որուն վը-
 բայ որ խօսեցար : Այլ գուցէ տասը
 հազար անգամ այսպէս ըրիր քու
 կենացդ մէջը, ահա ասով երկրորդ
 պատուիրանքը կոտրած ես : Ար ա-
 տեն որ առանց մէկ հարկաւոր գոր-
 ծի մը ծուլութիւն ես ըրեր Աստու-

ծոյ պաշտօնին գալու կիրակի օրը ,
 և տեղի առերես աշխարհային
 մտածմունքներու՝ որ կարգիլեն
 քեզ մտադիրութեամբ զՄատուած
 պաշտելէն , ու աշխարհային գործ
 մը գործերես ան օրը՝ որն որ կրնա-
 յիր ուրիշ օր գործել , և հոգ չես ը-
 բեր որ ան բոլոր օրը Մատուածոյ հա-
 մար սուրբ պահես կարդալով՝ լսելով՝
 աղօթք ընելով՝ մտածելով ու օգտա-
 կար խօսակցութիւն ընելով , ապա
 յայանի է որ Տէրօջը սուրբ օրը
 պղծած ես : Մապատուիրանքներուն
 միտքը ան է որ քու Տէր Մատուածդ
 քու բոլոր սրտովդ պիտի սիրես .
 բայց գունասկից պակասած գանուե-
 ցար՝ երբոր քու ամէն գործդ Մա-
 տուածոյ փառքին համար չգործեցիր :
 Արեմն հիմայ ի՞նչ կըխորհիս քու
 անմեղութեանդ վրայ ան պարտա-
 ւորութիւններուն նայելով՝ որ տա-

սը պատուիրանքներուն առաջին
տախտակին մէջ յայտնուած են :

Լ. Ե. Նս չեմ կրնար համարձակիլ
արդարացունել իմ անձս դէպի
Լստուած եղած պարտաւորու-
թիւններուն նայելով, բայց հաս-
տատ դիտեմ որ մարդու վնաս
տուած չեմ :

Ք. Գտուն այսպէս չէիր ըսեր՝
թէ որ Լստուծոյ օրէնքին հոգևոր
բնութիւնը և գերազանցութիւնը
իմանայիր, ինչպէս որ մեր Տէրը
մեկնեց իր քարոզութեանը մէջ լե-
ռանը վրայ : Մատթ. Ե, 17, Է. 41 :
Շոն կրգտնաս որ գէշ նայուածքը
աչքով կամ սրտով շնութիւն կը
սեպուի Լստուծոյ առջևը, և զուր
տեղը բարկանալը ու խօսքով նա-
խատելը ինչպէս մարդասպանու-
թիւն կը սեպուի, ուրեմն ո՞վ կրնայ
արդարացունել իր անձը ասոնցմէ :

Թէ որ մէկալ պատուիրանքներն
 ալ աս կերպով խմանալու ըլլաք,
 ալ յայտնի պիտի ըլլայ, որ քու
 ամէն կենցաղավարութիւնդ՝ որ ան-
 վայել է քու աստիճանիդ, ամէն
 անամօթութիւն՝ մեծերուն երեսին
 յանդգնութեամբ նախատինք տա-
 լը և քեզմէ վարերուն հետ անո-
 ղորմութեամբ ու անիրաւութեամբ
 վարուիլը հինգերորդ պատուիրան-
 քը կը կոտորեն: Աւ ամէն գէշ խօ-
 սակցութիւնն՝ զրպարտութիւնն ու
 սուտ ու մուտ խօսքերը՝ որ ուրիշին
 մնաս կուտան, հակառակ են իննե-
 րորդ պատուիրանքին. և ամէն տըր-
 տնջմունք՝ անգոհացող միտք՝ նա-
 խանձ ու ազահութիւն մեղք են
 ու ընդդէմ տասներորդ պատուի-
 րանքին:

Ը. Ուրեմն կերևի թէ միայն մէկ
 պատուիրանք կը մնայ, որ անոր
 դէմ ես չեմ մեղանշեր:

Վր. Թէ որ իրաւցունէ քու ան-
 ձրդ ու Վստուծոյ օրէնքը ճանչ-
 նայիր, ալ քու անձդ անոնց մէկէն
 ազատ ըլլալ չէիր սեպեր: Մի
 քարկանար, ինչու որ քու հոգիիդ
 փրկութիւնը ուզելուս համար կը
 խօսիմկոր: Այս չեմ խորհիր թէ դու
 գող ես կամ յափշտակող, բայց բը-
 նաւ ջանացիր մի քու ծախած ապ-
 րանքիդ մէկ պակասութիւնը ծած-
 կել կամ պահել, երբոր գիտէիր
 թէ անոր պակասութիւնը ծածկելը
 յատուկ պատճառ եղաւ ծախու
 առնողը յօժարեցունելու: Մանա-
 ւանդ՝ շատ անգամ չգովեցիր մի
 քու ապրանքդ անանկ երկդիմի
 խօսքերով, որ իրաւունք չէր այն-
 պէս ընել: Մի թէ ան ապրանքը՝
 որն որ ծախողը իր չքաւորութենէն
 ստիպուած կը ծախէր, անոր արժո-
 ղութենէն շատ պակաս չառիր մի:

Լ՛հա ասոնք անշուշտ պիտի վը-
կայեն քեզի համար :

Լ. Տէր այդ կերպով դատելու
ըլլաս , բոլոր աշխարհը կը դատա-
պարտես . ինչու որ քու խօսքիդ
նայելով՝ բարի մարդ մը չկայ երկրի
վրայ :

Ք. Լ՛ս խօսքը չէ թէ ես ինքիր-
մէս կը հնարեմ , այլ յատկապէս
Լ՛ստուածաշունչը այսպէս կըսէ .
թէ՛ «Մէկը չկայ՝ որ բարի բան
ընէ . և բնաւ մէկ հատ մըն ալ չկայ» :
Լուս . 7 . 12 :

Լ. Ուրեմն ոտրախ եմ որ դուն
դիտ իմ ընկերներէս աւելի դէշ չես
սեպեր , և կը յուսամ որ ինձի նոյն-
պէս պիտի ըլլայ , ինչպէս որ ու-
րիշներուն . քանզի ամէնքը մեղա-
ւոր են :

Ք. Լ՛ս փասն այսորիկ կը կարծես
որ պէտքը չէ յուսահատիլ , թէ

դուն ալ մեղաւոր ես . հապա յոյս
ունիս որ դուն ալ պիտի փրկուիս :
Չէ՞ որ այսպիսի խորհուրդ քու
սրտիդ խորութեանը մէջ պահ-
ուած է : Տայց ըսէ ինձի , բաղմու-
թիւնը ու մինակութիւնը ինչ տար-
բերութիւն ունի Մատուծոյ առ-
ջւը , որուն ամենատես աչքէն մէկը
չկրնար պահուրտիլ , կամ անոր
ձեռքէն ազատիլ : Աթէ Սողոմի
մէջ եղած ըլլայիր կամ ջրհեղեղի
ատենը , աս նոյն խորհուրդը իր
քաղցրութեամբը քեզ ալ պիտի
քնացուներ ան զօրաւոր մեղքե-
րուն մէջ , որոնք անատենի մար-
դիկը փճացուց , բայց չպիտի ապրե-
ցունէր քեզ ան կրակէն ու ջրհե-
ղեղէն՝ որ բոլոր մարդկային ցեղը
կորսնցուց :

Մ. Մ. յսպէս դատելով բոլոր աշ-
խարհը կը դատապարտես :

Ք. Դատապարտել , ի՞նչ է
այդ դատապարտել բառը . այդ կը
նշանակէ դատել ու վճռել յաւի-
տենական տանջանքին համար , որն
որ մինակ արդար դատաւորին կը
վայլէ ընել : Աս բոլոր սրտովս կու-
զեմ որ ամէն մարդիկ ազատին աս
թշուառութենէն ու կորուստէն՝ որ
գալու է . և ատոր համար հիմայ
քեզի հետ կըխօսիմ պարզապէս ու
ճշմարտապէս , և Աստուծոյ խօս-
քին պէս :

Ա. Ուրեմն ո՞վ կրնայ ապրիլ .
և ո՞չ դուն ինքդ ալ : Կաղնչեմ
տէր , ըսէ՛ ինձի՛ դուն բնաւ մեղք
չգործեցի՞ր մի :

Ք. Քարեկամ , ծաղը մի՛ ըներ .
վասն զի այդ բանը՝ որուն վրայ կը
խօսիմք , շատ հարկաւոր է : Աս ալ
քեզի պէս մեղք գործեր եմ . ես
մեղաւորներուն գլուխն եմ , ու իմ

մեղքերս յաւիտենական դատա-
պարտութեան արժանի են, բայց
Մատուած իր անձառ ողորմու-
թեամբը կամեցաւ զիս արժնցու-
նել որ ապաշխարեմ, և ցուցուց
ինձի իմ վտանգս ու կորուստս, և
լուսաւորեց իմ խաւարեալ միտքս
ու շարժեց իմ թմրած հոգիս՝ որ
փախչիմ դալու բարկութենէն :
Սակ ցուցուց ինձի իր օրհնեալ
Մեծաբանին մէջը ան բացուած
ճամբան, որ անոր մէջէն վազելով
փրկուիմ յաւիտենական մահէն,
որ մեղաց պտուղն է : Լուով. 5. 23 :
Ես յոյս ունիմ որ Մեծաբանին
մէջը յայտնուած փրկութիւնը ըս-
տացած եմ, և մեղաց թողութիւնը
ընդունած եմ : Յիսուս Վերիստոսի
հաւատքովը :

Մ. Արյոսեամ թէ ես ալ կա-
պաշխարեմ, վասն զի ամէն ատեն

որ զՄատուած կրքարկացունեմ ,
յետոյ կրղղջամ ու կրցաւիմ անոր
համար : Աւ հաւատքի համար կը-
սես նէ , ինչո՞ւ չպիտի հաւատամ ,
որ մենք ամէնքս ինչպէս որ կը յու-
սամ քրիստոնեայ ենք , մի թէ
չե՞նք մի :

Բ. Թէ որ քու զղջալդ սրտանց
և ուղիղ ըլլայ , ու քու հաւատքդ
կենդանի և ճշմարիտ ըլլայ , անա-
տենը վտանգ մը չկայ քեզի , և ե-
րանելի է քու կեանքդ ու վիճակդ :
Բայց շատ մարդիկ իրենց անձինքը
խաբած են մեռած հաւատքով ու
թերի ապաշխարութիւնով : Արդ՝
կուզե՞ս որ հիմայ քու հաւատքդ ու
ապաշխարութիւնդ փորձուին :

Ա. Այո՛ , կուզեմ . ինչու որ
փորձելն բնաւ բան մը չկրնար ընել
ինձի : Թէ որ ես անվախ ու անվը-
տանդ եմ , լաւ է փորձել . ապա

Թէ չէ, յոյս ունիմ որ հիմայ ալ
չատ ուշ չէ ապաշխարել, ու իմ
ապաշխարութիւնս լցունել:

Ք. Եւ շատ աղէկ կրսես, ուրեմն
առաջ քու ապաշխարութիւնդ
քննենք. ճշմարիտ ապաշխարու-
թիւնը ան է որ մեղքը ու անոր գար-
շելի և պիղծ ըլլալը սրտովդ իմա-
նաս, և միշտ մտքիդ մէջը ունենա-
լով ան՝ ատես: Յետոյ քու անձդ
մեղքով ապականած տեսնելով՝
քեզմէ զզուիս ու միշտ ջանք լինես
մեղքէն հեռու կենալու համար, և
սկսես նոր կեանք մը վարել ճշմար-
տապէս դէպի Մատուած դառնալով:
Արդ՝ քու ապաշխարութիւնդ այս-
պէս է թէ չէ:

Ե. Կը յուսամ որ այդպէս է:

Ք. Սեղաց պտուղը մահ է, և
յաւիտենական մահ, ուրեմն միտքդ
դրի՞ր մի որ աս մահին արժանի ես:

Մ. Ես այնչափ միտքս դրած եմ , որչափ որ ուրիշները . վասն զի ամէնն ալ մեղաւոր են . բայց Մատուած ողորմած է :

Ք. Դուն հիմայ ուրիշներուն համար մի՛ խօսիր , քեզի համար ըսէ՛ թէ կըխորհի՞ս մի որ յաւիտենական մահին արժանի ես :

Մ. Թէ որ Մատուած անսուտ արդարութեան նայելով վարուի ինձի հետ , այն՝ արժանի եմ յաւիտենական մահուան . բայց ինչպէս որ կըհաւատամ թէ Մատուած ողորմած է , անանկ ալ կըյուսամ որ չպիտի դատապարտուիմ :

Ք. Արլախնամ որ այդ քու Մատուծոյ ողորմութեանը համար ունեցած կարծիքդ ճշմարիտ ապաշխարութիւնը խափանէ : Աերևի թէ ողորմութեան յոյս ունիս , որ դեռ կատարելապէս չես իմացեր՝

թէ որչափ ողորմելի ու բոլորովին
 աղքատ ես, և թէ առանց Մատու-
 ծոյ ողորմութեանը պիտի կորսուիս.
 և թէ վիրաւորուելէն առաջ յոյս
 ունիս բժշկութեան դեղ ընդու-
 նել: Մտան է՝ որ Մենակալ Տէրը
 կանուանէ, «Ա եր՛ի վերոյ իր ժո-
 ղովուրդին՝ վերքը բժշկել՝». Աբէ՛՛.
 Դ. 14. և Ե. 11: Հիմայ կերևի որ
 ասով դու քեզ խաբած ես. վասն
 զի բնաւ չտեսար որ մեղաց ու մա-
 հուան վիճակին մէջն ես. բնաւ ա-
 տելի չերեցաւ քեզի մեղքը. և
 բնաւ չվախցար քու անձիդ կորուս-
 տէն, և կամ չխոստովանեցար թէ
 ամենևին օգնութիւն կամ կարո-
 ղութիւն չունիս դուն քեզմէ, և
 վասն այնորիկ բնաւ չփախար ա-
 նոր քով՝ որ դատապարտութենէ
 ազատող է: Այլ թէ որ բնաւ Վը-
 ռիստոսի քովը փախած չես անօգ-

Նական ու ապականեալ մարդու մը
 պէս, յայտնի է որ փրկութեան
 յոյս մը չունիս անկէց : Տես ի՞նչ
 պէս եղաւ ան առաջին հաւատա-
 ցեալներուն՝ որ առաքեալները կը
 յիշեն՝ Աոր Ատակարանին մէջ, թէ
 Պետրոսին ականջ դնողները որ-
 քան սրտանց զղջացին ու ըսին,
 «Վարդիկ եղբայրներ՝ ի՞նչ ընենք» :
 Գործ. ք. 37 : Աոյնպէս և բան-
 տապետը երբոր իր ողորմելի վի-
 ճակը ճանչցաւ, գողալով եկաւ ա-
 ռաքելոց ոտքը ինկաւ իր մկրտուելէն
 ու մեղաց թողութիւն ընդունելէն
 առաջ : Գործ. ԺԿ. 29 : Աւ Պո-
 դոս ալ գետնի վրայ ինկաւ : Գործ.
 Թ. 4 :

Ա. Անոնք ամէնքն ալ անհաւատ
 էին. բայց ես իմ մանկութենէս
 մկրտուեցայ, և բարին ճանչնալու

համար կրթուեցայ, ու միշտ կը հա-
ւատայի :

Ք. Մատուած ամենուն հետ մէկ
կերպով չվարուիր . բայց զգոյշ կե-
ցիր որ քու յոյսդ դրսի բաներուն
վրայ չդնես : Ստոյգ է որ քու ման-
կութենէդ մկրտուեցար , բայց
քննէ քու սիրտդ ու կեանքդ թէ
արդեօք աշխարհիս մէջ զՄատուած
չունեցողի մը պէս չապրեցար մի :
Մի թէ աշխարհը մարմինը և
Սատանան ուլանցալուդ տեղը ,
աշխարհիս կամքերուն չըհետեւե-
ցար մի շատ բաներ մարդոց կար-
ծեացը պէս դատելով ու Մա-
տուծոյ խօսքին դէմ հակառակե-
կելով : Մի թէ շատ անգամ աշ-
խարհի ձայնին աւելի մտիկ չըրիր
մի քան թէ Մատուծոյ ձայնին , և
աշխարհի սովորութեանը պէս չը-
վարուեցար մի Մատուծոյ պատուի-

րանքին դէմ երթալով ու գործե-
 լով : Մի թէ շատ անգամ քու
 մարմնաւոր ցանկութիւններուդ չը-
 հետեւեցա՞ր մի Աստուծոյ սուրբ օ-
 րէնքը բանի տեղ չդնելով ու աւ-
 րելով . և թէպէտ յայտնի յան-
 ցանք մը չգործեցիր ալ նէ , բայց
 չար խորհուրդներ քու սրտիդ մէջը
 չպահեցիր մի , և պղտիկ մեղքերուն
 համար բնաւ անհոգ չեղա՞ր մի : Այ-
 չէ՞ որ շատ ատեն յատկապէս Սա-
 տանան իշխան եղաւ քու վրադ , ու
 կրդրդէր քեզ որ զԱստուած բար-
 կացունես ու անոր սուրբ անունը և
 սուրբ օրը պղծես , և ան ալ այնպիսի
 փուճ հեշտութեանց համար՝ որ
 յայտնի կրցուցրնեն թէ Սատանան
 տիրապետած է քու վրադ ու կիշ-
 խէ : Այլ չէ՞ որ դեռ այդ մեղքերուդ
 մէջը մնացած ես քիչ հոգ տանե-
 լով , կամ իսպառ հոգ չդնելով քու

Հոգիիդ փրկու թեանը համար . ու
 յոյս ունիս որ պիտի փրկուիս : Այլ
 հիմայ ալ քու կենցաղավարու-
 թիւնդ նոյնպէս չէ՞ մի . ահա կը
 տեսնեմ որ դուն ճանչնալով կը
 խոստովանիս թէ այնպէս է : Ա-
 րեմն հիմայ յայտնի չէ՞ մի որ այս-
 պէս՝ քու մկրտութիւնդ օգուտ մը
 չունի քեզի . և որ շատ հարկաւոր է
 քեզի որ դէպի Մատուած դառնաս
 ու ամէն բան նոր՝ ի նորոյ սկսես :

Ա. Ի՞նչպէս պարտիմ նորէն ըս-
 կըսիլ :

Բ. Ճանչնալով ու խոստովա-
 նելով , թէ Մատուածմէ հեռանա-
 լովդ քեզ մեզաց ու թշուառու-
 թեան մէջ ձգեցիր . քանզի Մա-
 տուածմէ հեռացար ու դէպի չարը
 հակամիտեցար , և անոր համար
 սրտով թշնամի ալ եղար Մատու-
 ծոյ . և թէ իսպառ թաղուած ես

մեղաց մէջ ու արժանի ես բարկու-
թեան, և կործանման ծայրը կայ-
նած ես քու յանցանքներովդ ծած-
կուած :

Մ. Եւ այս կուզեմ որ բոլորովին
թողում մեղքը, դառնամ դէպի
Մտուած, և ունենամ բարի կեանք
մը :

Բ. Մտոնք բարի խորհուրդներ
են, բայց կերևի թէ ուղիղ սկզբ-
բունքներէ չեն բղխիր. վասն զի կը
տեսնեմ որ կուզես մեղքդ թո-
ղուլ, և արդարութիւն գործել,
սակայն ծածուկ կերպով մը քու
անձիդ ուղղութեանը ու բարի
գործքերուն վրայ կը դնես քու յոյ-
սըդ, իբր թէ անոնք կրնան ընդու-
նելի ընել քեզ, ու Վրիստոսի
հետ մասնակից : Մյդ սովորու-
թիւնը անոնցն է, որ ճշմարտու-
թենէն հեռացած են ու մտքով խա-

ւարած . և անոր համար իրենց կարողութեանը վստահանալով՝ կողմն իրենց արդարութիւնը հաստատել , (Հովհ. Ժ . 3 .) և չէ՛ թէ Վրիստոսինը : Մայց երբոր խոստովանիս թէ մեղքով լեցուն՝ դարչելի ու անպիտան ես , և Յօբայ նման քու անձէդ զգուած , երբոր ճանչնաս ու խոստովանիս թէ բնաւ ողորմութիւն գտնալու ալ արժանի չես՝ ոչ ալ կարող դուն քեզմէ բարի բան մը ընել , երբոր ոչինչ սեպես քու խիստ շատ բարի դորձքերդ ալ , որ մեղքով ապականուած են , և քու անձդ Մատուծոյ առջին խոնարհեցունեսս մէկ կորսուած ու անօգնական մեղաւորի մը պէս , որ բնաւ յոյս չունի իր անձին վրայ , հապա միայն Հիսուս Վրիստոսի ձեռքովը կատարուած փրկութեան աւետիսովը իր սիրար

կլամսիթարէ , երբոր աս ըսուած
բաները չէ թէ մինակ քու լեզուիդ
դաւանութիւնն են , այլ ճշմար-
տութիւնով քու սրտիդ խորու-
թեանը մէջ տպուած ու հաստատ-
ուած են , և երբոր աս ամէնը տես-
նեմ , անատենը կը հաւատամ որ .
յատուկ շնորհաց գործ մը սկսեր է
քու հոգիիդ մէջը :

Մ. Մ. տ ի՞նչ է , քու խրատդ
դէպի յուսահատութիւնը կը տա-
նի զիս :

Ք. Մ. յ , կուզեմ որ յուսա-
հատիս քեզմէ եղած ամէն օգնա-
կանութենէն ու ամէն գործքերէն ,
որոնց վրայ քու յոյսդ դրած ես .
վասն զի մինչև որ անանկ չընես ,
այնչափ աղէկ չես կրնար պատուել
զՔրիստոս՝ ինչպէս որ արժան է .
և չես փախչիր անոր քովը մի միայն
քու Փրկիչիդ պէս . որ եկաւ գերի-

ներուն թողութիւն քարոզել , ու
սրտով խոցուածները բժշկել :
Վր. 1. 7. 19 :

Ը. Կարծեմ թէ աս ամէնը մեկ
խիստ շատ չարագործ մեղաւորի
կամ կռապաշտի հարկաւոր են .
բայց ես միշտ քիչ թէ շատ Նստու-
ծոյ վախովը կը վարեմ իմ կեանքս ,
միշտ եկեղեցի կերթամ և միշտ կը
հաւատամ :

Ք. Ը իտակը ըսելով քեզի՝ կը
վախնամ որ դուն բնաւ հաւատա-
ցիր ինչպէս որ արժան էր . և ասոր
համար շատ բան ունիմ քեզի խո-
սելու ուրիշ անգամ : Հիմայ յայտ-
նի է որ քու ապաշխարութիւնդ
ճշմարիտ է . վասն զի դուն բնաւ
չտեսար ու չիմացար քու անձիդ
կորուստը , և վասն այնորիկ չկրցար
քու բոլոր սրտովդ փափաքիլ որ
ազատիս անկից ինչպէս որ պէտք է :

Եւ աս պատճառաւ միշտ քու անձդ
 խաբեցիր, յուսալով թէ քու վե-
 ճակդ բարի է, կամ յատկապէս
 բարի ըլլալու է, թէ որ միայն քիչ
 մըն ալ աղէկ կենցաղավարութիւն
 ունենայիր: Ահա աս քու յոյսդ
 քու անձիդ վրայ՝ ճշմարտապէս
 մեղք է. բայց ապաշխարութեան
 ուրիշ նշաններուն նայելով՝ ինչ-
 պէս մեղքէն հեռանալուն, դու լաւ
 գիտես որ առանց հոգ տանելոյ
 քանի մը սովորական մեղքերու
 մէջ կապրէիր. և դէպի Աստուած
 դառնալոյն կողմանէ ալ յայտնի է
 որ չդարձար Աստուծոյ, ինչու որ
 բնաւ չգիտցար ու չիմացար՝ թէ
 քու ցանկութիւններուն հետեւելով
 հեռացած ես իրմէն:

Իրաւ որ (թէպէտ կերևի թէ
 դուն չես գիտեր ան,) ան խանդա-

րեալ բնութիւնը՝ որ դու ու ամէն
 մարդիկ ունին, անանկ բնութիւն
 մըն է, որ անկից մեզք ու ապակա-
 նութիւն դուրս կուգայ: Ղու. Լ^ս-
 տուծոյ կամքը խնդրելոյդ տեղը,
 քու կամքդ կատարել ուղեցիր, որ
 քու ապականեալ բնութիւնդ մար-
 մնաւոր ուրախութիւնով ու հա-
 րստութիւնով, աշխարհային պա-
 տուով ու հանգստութիւնով՝ և ա-
 սոր նման ուրիշ բաներով ուրա-
 խացունես, ահա աս էր քու բոլոր
 կենցաղավարութեանդ յատուկ դի-
 տաւորութիւնը, որ հակառակ էր
 ան պատուիրանքին ըսածին՝ թէ
 «Լ^սմէն բան Լ^ստուծոյ փառքին հա-
 մար ըրէք»: Թ. Կ^սբն^Լ. Ժ. 31:
 Սննաւանդ թէ քու անձդ աղէկ
 քննելու ըլլաս, քու սրտիդ մէջը
 յատուկ թշնամութիւն կրգանաս
 գէպի առ Լ^ստուած, և Լ^սռաքեալն

ալ կըսէ, թէ՛ «Վարմինին խոր-
 հուրդը թշնամութիւն է առ Վստ-
 ուած» : Զատ. ը. 7 : Աւաս թշնա-
 մութիւնը, յայտնի կըցուցընէ իր
 Վստուծոյ կամքին դէմ կենալը
 ան բանը ընել տալով՝ որն որ ա-
 նիկա արգիլեց, և ան բանը չընել
 տալով՝ որն որ անիկա ընել պատ-
 ուիրեց. նաև փախչելով Վստուծ-
 մէ իբրև մեր թշնամիէն, և ջանա-
 լով որ քու անձդ պահես իրմէն,
 ինչպէս որ Վդամ ըրաւ : Վրդեօք
 բնաւ օրեր կամ շաբաթներ չան-
 ցուցի՞ր մի առանց մտածելու Վս-
 տուծոյ վրայ ջերմեռանդութեամբ
 սրտի, թէ՛ և միշտ և՛ անխափան ա-
 նոր ձեռքէն ողորմութեան շնորհք
 ընդունեցիր. մի թէ այսպիսի խոր-
 հուրդները մէկ դի չձգեցիր ու չա-
 տեցի՞ր մի, երբոր քու միտքդ կու-
 գային. արդեօք Վստուծոյ և յա-

և Խոննական կենաց կամ պատժոյ
 համար խորհելէն բնաւ չփախար
 մի՛ որպէս թէ քու խաղաղութիւնդ
 չուզող թշնամիներէն , ու չխղդե-
 ցիր զանոնք աշխարհային հոգերով՝
 դատարկ խօսակցութիւնով՝ ունայն
 խաղերով և ուրախութիւնով :
 Արդեօք աս կերպովս բնաւ Աս-
 տուծմէ չփախար մի , այո՛ , դու ա-
 ղէկ գիտես որ ճշմարիտը կըսեմ
 քեզի : Արեմն թողութիւն շնորհէ
 ինծի որ համարձակ խօսիմ քեզի
 հետ , ինչու որ մինչև հիմայ մոլո-
 րած պըտըտեցար ու քու անձիդ
 կորուստը չճանչցար , քու անձդ
 խաբեցիր , և քու հոգւոյդ հետ
 խաղաղութիւն կըխօսէիր՝ դեռ
 քանի որ խաղաղութիւն չկար :
 Արդ՝ եկոր հիմա ու մտածէ ան ա-
 մէնը որ ինծմէ լսեցիր , կարդա
 Աստուածաշունչ Սուրբ Վերքը , և

աղաչէ՛ Մտուծոյ որ շնորհք տայ
 քեզի՛ որ քու իսկական վիճակդ
 ճանչնաս ու ամէն կերպով ուղիղ
 դատաստան և քննութիւն
 ընես :

ԵՐԿՐՈՐԴ

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Վ. Քարեկամ, ես յոյս ունէի
քեզ ասկից առաջ տեսնել, որ մէջ
մըն ալ խօսինք ան շաա հարկաւոր
բաներուն վրայ:

Ե. Երդարև տէր, թէ որ հա-
մարձակիմ ճշմարիտը խոստովա-
նիլ, պէտք է ըսեմ որ ան քու ըսած
խօսքերդ այնքան չսիրեցի որ ցան-
կայի անգամ մըն ալ լսել զանոնք:
Եւ հիմա ալ քու քովդ չէի դար,
բայց միայն ան բանին համար որն

որ մէկալն օր քու քարոզութեանդ
մէջը լսեցի :

Ք. Խիստ շատ կը հաւնիմ այդ
քու պարկեշտ համարձակութեանդ
սիրելի . բայց ի՞նչ էր ան՝ որով
ես քեզ տրամեցուցի :

Լ. Ես կարծեցի որ դու խիստ
սաստիկ յարձակեցար իմ վրաս . և
շատ վախցայ որ չըլլայ թէ իմ բու-
լոր սիրտս տրամութիւնով լեցու-
նես :

Ք. Չե՞ս կարծեր որ ամէն ինչ
որ քեզի հետ խօսեցայ նէ , քու
հոգիիդ փրկութիւնը ուղեւէն շար-
ժուած խօսեցայ :

Լ. Ե՛յո՛ , կը հաւատամ որ ճշ-
մարտապէս սիրով շարժուած խօ-
սեցար :

Ք. Կը կարծե՞ս մի որ խօսածնե-
րուս մէջը սուտ բան մը կար :

Լ. Ե՛յո՛ , անատենը անանկ կը

սեպէի , ինչու որ կերենար ինձի
 թէ շատ խստութիւնով դատեցիր
 զիս , և ամէն գէշ մարդոց հետ հա-
 ւասար սեպեցիր զիս . բայց հիմայ
 յայտնի իմանալով կրկոստովա-
 նիմ՝ թէ ինչ որ ըսիրնէ , ամէնն ալ
 ճշմարիտ էր :

Ք . Սերեմն ի՞նչ բան քու խոր-
 հուրդներդ այսպէս փոխեց :

Լ . Սէկալ օրուան քու տուած
 քարոյդ . որ ան ահաւոր դատաւ-
 տանին օրուանը վրայ ըլլալով ,
 շատ խռովեցայ՝ երբոր լսեցի . վասն
 զի շատ կրվախնամ որ դատաստա-
 նին վերջին օրը շուտով հիմայ հաս-
 նի ու զիս անպատրաստ գտնէ : Կը
 անատենը ի՞նչ պիտի ընեմ . միայն
 աս կրնամ ըսել , թէ՛ Տէ՛ր , ողորմէ
 իմ խղճալի հոգիիս :

Ք . Ընատենը շատ ուշ է որ ա-
 զաչես և ողորմութիւն դտնել յու-

ասս . քայց մասնաւորապէս ան ի՞նչ
էր որ շարժեց քեզ այդ կերպովը
դատել քու անձդ :

Լ . Լ՛ն խօսքը՝ որն որ դու ցոյց
տուիր . Սաթլ . ին , գլխէն , թէ
դատաստանին օրը արդարները մե-
ղաւորներէն պիտի զատուին , և թէ
աս զատուիլն աս աշխարհիս մէջ
եղած է , երբոր արդարները զատ-
ուած ու հեռի են մեղաւորներուն
գործքերէն ու ընկերութենէն :
Եւ այց ես իմ մէջս ասանկ փոփոխու-
թիւն մը չեմ գտներկոր . և վասն
այնորիկ շատ կը վախնամ որ չըլլայ
թէ դեռ ան մեղսալից վիճակին մէ-
ջը եղած ըլլամ՝ որուն մէջ ամէն
մարդիկ բնականաբար կը մնան , ինչ-
պէս որ դու ըսիր :

Ք . Եւ առ իրաւունք ունիս վախ-
նալու . ձեզի ըսի (ան), թէ Լ՛ն օրը
միայն անոնք արդար կը սեպուին ,

որ արդարութեան ցանկալով փախան Յիսուս Վրիստոսի քովը , որով արդարանան ու փրկուին . որ Մատուծոյ Հոգիովը սրբուեցան . որ սիրտերնին նորոգուեցաւ . և որ սուրբ կենցաղավարութիւնով յայտնի ցուցըցին աս մեծ փոփոխմունքը իրենց մնացած կենացը մէջ՝ թէ և իրենց մեղքերը շատ ու մեծ էին : Այլ թէ (ք) Մն օրը մեղաւոր անոնք կըսեպուին , որ ապրեցան ու մեռան առանց Վրիստոսի կենդանի հաւատքին . և որ Մատուծոյ Հոգին չընդունեցին իրենց սրտերուն մէջ՝ թէ և իրենց կենցաղավարութիւնը շատ պարկեշտ էր դրսուանց ու բարեգործ :

Մ. Իբրաւ՝ այդ էր որ զիս վախով լեցուց . վասն զի ըսիր՝ թէ Մարդ մը որչափ բարեգործ ըլլայ , տալիսին անիկա ալ մեղաւոր է և ար-

Ժանի դատապարտութեան, թէ որ
 առանց հաղորդութիւն ունենալու
 Վրիստոսի հետ, և առանց ընդու-
 նելի ըլլալու Աստուծոյ առջևը
 Վրիստոսով արդարացած՝ մեռ-
 նելու ըլլայ: Այլ թէ աս ողորմու-
 թիւնը ու աս ընդունելի ըլլալը Յի-
 սուս Վրիստոսի ձեռքով՝ թէ որ
 մէկը իր մեռնելէն առաջ ստանա-
 լու ըլլայ, ալ անոր մեղքերը չեն
 յիշուիր ան մեծ օրը: Այլ աս բանը
 հաստատելու համար դու մեղի ցու-
 ցըցիր՝ թէ վերջին օրը, ինչպէս
 Սատթէոս Աւետարանիչը կրպատ-
 մէ, արդար Վատաւորը բնաւ մար-
 դոց մէկ մեղքը չպիտի յիշէ, ոչ
 ալ ամբարիշտ մարդոց մէկ բարի
 գործը:

Վ. Ան ամբարիշտները որ կապ-
 րին ու կըմեռնին առանց ճանչնալոյ
 խոնարհութեամբ իրեաց բնական

ապակիանու թիւնը ու գործած մեղ-
 քերնին, անանկ որ բնաւ հաւատա-
 քով չգիմեցին դէպի Մատուծոյ ո-
 զորմութեանը՝ որ Վրիստոսով
 պատրաստուած է, իրաւ կրսեմ որ
 այնպիսի ամբարիշտները բնաւ յի-
 շուելու արժանեաւոր բարի գործ մը
 չունին. վասն զի ինչ որ անոնք
 կրնեն՝ ծուռ դիտաւորութիւններէ
 գուրօ կուգայ. ինչու որ կամ անձ-
 նասիրութեան և աշխարհական
 ցանկութեանց համար կրնեն, և
 կամ Վրիստոսի հետ հաղորդու-
 թիւն մը ունենալու, ու իրենց մեղ-
 քերուն իրենց գործքերովը Մատու-
 ծոյ առջևը թողութիւն ստանալու
 համար. որ յայտնի կըցուցրնեն՝ թէ
 փրկութիւնը օրէնքին գործքերէն
 կուզեն ստանալ : Աւ անոր համար
 իրենց գործքերը ոչինչ կրսեպուին.
 ինչու որ հաւատքով չգործուեցան,

ու սիրոյ աղբիւրէն չբղխեցան , և
 մէկը կարող չէ Մատուծոյ ընդունե-
 լի բարի գործ մը գործել , թէ որ
 Քրիստոսի հետ միաւորուած չըլ-
 լայ , որ անիկա է միայն ճշմարիտ
 որթը , ու հաւատացեալները ուռ-
 են , որ անկից կեանքը կընդունին ,
 ու պտուղ կուտան : Յօհ . ԺԵ :
 Քայց մէկալ կողմանէ արդարները՝
 որ ընդունելի եղան Քրիստոսով ,
 անոր համար իրենց մեղքերը ալ
 չեն յիշուիր . վասն զի շատ ժամա-
 նակ առաջ թողուեցան ու ջն-
 ջուեցան , և իրենց կիսկատար ծա-
 ոայութիւնները ընդունելի կըլլան
 իրենց Քահանայապետին Յիսու-
 սի ձեռքովը , որ անոնց անօրէնու-
 թիւնները իր վրայ առաւ , և ձրի
 շնորհօք կարդարանան առատա-
 պարզ և Վատարորին առջևը : Ու-
 րեմն աս կերպով կըլատուին ար-

դարները մեղաւորներէն . մէկը մե-
 զաց թողութիւն կը գտնայ և ըն-
 դունելի կը լլայ Վրիստոսով ար-
 դարի պէս , ու մէկալը բնաւ չճանչ-
 նալով կատարելապէս իր մեղան-
 չական ու կորստական վիճակը , և
 ամբարտաւանութեամբ չխոստո-
 վանելով իր ոչինչ ու մեղաւոր ըլ-
 լալը , դուրս կը ձգուի : Անիկա՛ որ
 Աւետարանին մէջ յայտնուած ո-
 ղորմութիւնը ու փրկութիւնը խնդ-
 րելու չհետեւիր , և օրէնքին դործ-
 քերովը արդարանալ կուզէ , ան-
 շուշտ դատաւանին օրը պիտի
 դատուի օրէնքին պայմանովը , որ
 կատարեալ հնադանդութիւն կը
 պահանջէ , և չէ՛նէ կը դատապար-
 տէ : Ասան որոյ անիկա առանց
 միջնորդի մնալով և մեղաց թողու-
 թիւն չգտնալով պիտի դատապար-
 տուի :

Ը . Թէ որ այդպէս է , ուրեմն
քնաւ պէտքը չէր մեր գործքերը
յիշուին :

Ք . Ըյդ բանին համար երկու
պատճառ առաջ կրբերեմք քեզի .
առաջ՝ թէ և գործքերը հիմն ու
պատճառ չեն , որով մարդս փրո-
կուի և ընդունելի ըլլայ , բայց ա-
նոնք յատկապէս կըրցուցընեն՝ թէ
արդեօք մարդս արդարացած վի-
ճակին մէջն է՞ , թէ չէ . վասն զի
թէ որ մենք Վրիստոսի վրայ հաս-
տատուած չըլլանք , մենք մեզմէ ա-
մենեւին սրբութեան պտուղ չենք
կրնալ ունենալ , անոր համար
պարտինք սրբութեան պտուղ բե-
րել , որ ճշմարտապէս գիտցուի թէ
մենք Վրիստոսի մէջ հաստատուած
ենք . ինչպէս որ մեր Տէրը կրսէ .
« Իմ մէջս կեցէք՝ ու ես ձեր մէջը .
ինտոր որ ճուղը ինքիրմէն չկրնար

պտուղ բերել, թէ որ որթին վրայ
 հաստատուած չըլլայ. ասոր պէս
 դուք ալ թէ որ իմ վրաս հաստատ-
 ուած չըլլաք” : Յօհ. ԺԵ. 4 : Աստի
 անոնք որ իրենց կեանքը արդա-
 րութեամբ ու սրբութեամբ չեն
 վարեր, իրենց անձերը կրխարեն
 ինքրդինքնին արդար սեպելով.
 քանզի բարի գործքերն են յատուկ
 նշան՝ որ կրղատէ հաւատացեալնե-
 րը անհաւատէն : Այրկրորդ՝ բարի
 ու օգտակար գործքերուն զանազան
 աստիճանները արդարներուն մէջն
 ալ տարբերութիւն կրնեն. անանկ
 որ Աստուծոյ ողորմութիւնն ալ կը
 հաճի զանազան փառքի աստիճան
 բաշխել անոնց : Աւ ամէն մէկուն
 փառքին աստիճանը, իր տուած
 պտուղին՝ ու ջերմեռանդութեամբ
 Աստուծոյ այգիին մէջ աշխատե-
 լոյն նայելով կրչափուի ու կրհաս-
 տատուի :

Ե. Այս միշտ կրկարծէի՝ թէ մենք
 քրիստոնեաներս ամէնքս ալ ճշ-
 մարիտ հաւատացեալներ ենք, և
 թէ մեր մէջը բնաւ զանազանութիւն
 չկայ, և թէ դատաստանին օրը ա-
 նոնք միայն կըսեպուին արդար՝ որ
 իրենց կեանքը օրինաւոր կերպով
 սրբութեամբ ու բարեգործու-
 թեամբ անցուցին. ես ինքըղինքս
 անոնց մէջը ըլլալ կրկարծէի, և ան
 ամէնուն մէջն ալ՝ որ ինծմէ՛ աւելի
 աղէկ էին. և թէ պիտի դատա-
 պարտուին միայն ան ամբարիշտնե-
 րը ու անհաւատները՝ որ չարա-
 խորհուրդ էին: Յիրաւի միշտ քիչ
 մը վախ ունէի՝ թէ այնքան բարի
 չեմ որքան որ պէտք էր ըլլայի, և
 էի գիտեր որչափ մարդիկ արդար
 պիտի սեպուին, բայց կրկարծէի
 թէ իմ վիճակս շատերուն՝ և գրեթէ

իմ ամէն ճանչցածներուս վիճակէն
աւելի աղէկ է :

Ք. Եւ տ քու մտածմունքդ Եւս-
տուծմէ սորուած չես . և հիմայ չե՞ս
տեսներ որ ան սխալ է :

Ե. Հիմայ կրտեսներմ թէ քանի
որ աս աշխարհիս մէջն եմ պարտիմ
բոլոր իմ մեղքերուս համար ողոր-
մութիւն ու թողութիւն գտնելու
ջանայ՝ չէ՞ թէ իմ գործքերուս ար-
ժանաւորութիւնովը՝ որ բան մը
չեն արժեր, հապա Յիսուս Քրիս-
տոսի հաւատքովը : Բայց աս հա-
ւատքը ի՞նչ է՝ չեմ գիտեր . աս գի-
տեմ որ ես ճամբէն դուրս ելած
էի :

Ք. Իրաւցունէ ելած էիր, և հի-
մայ հասած է ժամանակը՝ որ ար-
թըննաս, ու ջերմեռանդ սրտով
Տէրը խնդրես, որ չըլլայ քեզ մէջ
տեղէդ կտրէ ու քու բաժինդ ան-

Հաւատաներուն հետ դնէ, ուր որ
լայն ու ակռաներու կճուտելն է :

Լ. Կաղաչեմ տէր, ըսէ ինձի՞
ի՞նչ ընեմ որ փրկուիմ :

Ք. Ի՞նչ կըխորհիս քու ան-
ցուցած կեանքիդ վրայով :

Լ. Կըտեսնեմ որ ամէն օր զԼ. ս-
տուած բարկացուցի՞ իր պատուի-
րանքները կոտրելով, և իմ կամքս
ու չէ՞ թէ իր կամքը կատարելով, և
արդէն հազարաւոր մեղաց պատի-
ժի տակն ինկած եմ, որ անոնց շատ
պզտիկը բաւական է զիս դատաւ-
պարտել, թէ և ուրիշ մեղք մըն ալ
ըրած չըլլայի :

Ք. Ուրեմն ի՞նչ կըխորհիս քու
բարի գործքերուդ վրայ :

Լ. Ի՞նչ խորհիմ, մինակ մեղք
կըտեսնեմ իմ ամէն գործքերուս
մէջը. վասն զի ամբարտաւանու-
թիւնս, որով ես զիս քան զուրիշ-

Ներք աւելի բարեգործ կըսեպէի ,
 իմ աշխարհասիրութիւնս , իմ ըն-
 դունայն բաներուն ցանկալս , և իմ
 մտքիս ցրուիլը թէ աղօթքի մէջ և
 թէ քարոզ լսելուս ատենը բաւա-
 կան են զիս դատապարտելու՝ թէ
 և ուրիշ մեղք մը գործած չըլլամ :

Ք . Ուրեմն ի՞նչ կուզես ընել :

Լ . Կուզեմ որ աւելի աղէկ
 կեանք մը վարեմ , մեղաց հետ
 կռուիմ ու աղօթք ընեմ :

Ք . Բայց աս ամէն բարեգոր-
 ծութիւնները՝ որ կըսես , մինչև հի-
 մայ մեղաց հետ խառնուեցան , ալ
 ի՞նչպէս կըյուսաս որ անոնք ըն-
 դունելի ընեն քեզ . կամ՝ թէ որ
 կրնայիր շատ աղէկ կատարել բարի
 գործքերը , ատ ամէնը քու պար-
 տաւորութիւնդ են . և վասն այնո-
 րիկ թէև կարողանաս բարի գործ-
 քեր գործել , անոնք օգուտ մը

չեն կրնար ընել քու անցած մեղքերուդ . բնաւ ասոնց մէկին պատճառաւր ամենեին մէկը կարող չէ արդարանալ . քանզի օրէնքին գործքերովը մէկ մարմին մը չկրնար արդարանալ Մատուցոյ առջևը :
Հատմ. Դ . 20 :

Մ . ՂԶմարիտ է որ իմ առջիս ճամբայ մը չեմ տեսներ . թէ որ բնաւ մեղքով կորսուած մարդ մը կայ նէ , անիկա ես եմ . ուրեմն ի՞նչ ընեմ :

Ք . “ Հաւատա՛ Տէր Յիսուս Քրիստոսի , ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու բոլոր տունդ ” : Վարժ . Ժղ . 31 : “ Մօ է Մատուցոյ գործը , որ անոր խրկածին հաւատաք դուք ” : Յօհ . Դ . 29 : “ Մօով՝ ամէն ով որ հաւտայ , կարդարանայ ” : Վարժ . ԺԳ . 39 : Ուստի այդպէս մերկ՝ աղքատ՝ մեղաւոր և անօգ-

նական եկոր Աստուծոյ քովը , որ
 Քրիստոսով ողորմութիւն գտնես :
 Ասան զի անիկա կարող է կեն-
 դանի ընելու զանոնք՝ որ իրմով Աս-
 տուծոյ կուգան , որովհետեւ ինքը
 միշտ կենդանի է անոնց համար բա-
 րեկսօս ըլլալու : Եւր . է . 25 : Եւ
 անիկա կարող է լուանալ քեզ
 քու ամէն մեղքերուդ պղծութենէն
 ու դատապարտութենէն , քու մեղ-
 քերուդ զօրութիւնը և իշխանու-
 թիւնը կործանել քեզմէ , և բո-
 լորովին քեզ սուրբ ընել մարմնով
 շնչով և հոգիով , ու մաքուր և ա-
 նարատ կայնեցունել քեզ շօր
 Աստուծոյ առջևը : Եփէս . ն . 27 :

Ա . Ինչաւ տարակուսանք մը չու-
 նիմ Քրիստոսի զիս փրկելուն զօ-
 րութեանը ու կարողութեանը մը-
 րայ . բայց կը վախնամ թէ այն-
 պէս մարդ մը չեմ որ կարենամ
 փրկուիլ :

Ք. Լուսոսքը շիտակ իմանալու
 համար նայէ Լստուածաշունչին
 մէջը . վասն զի հոն գրուած է թէ
 Յիսուս Քրիստոս աշխարհ եկաւ
 մեղաւորները փրկելու համար : ւ .
 ՏԻՏ . ւ . 15 : Լիմա ի՞նչ կրեսս ,
 դուն ալ անոնցմէ մէկն ե՞ս մի , ո-
 րոնք ինքը փրկելու եկաւ , թէ չես
 մի :

Լ : Բայց անիկա չուզեր , ու չը-
 փրկեր ամէն մեղաւորները :

Ք . Լսոյ անոր համար է որ ա-
 նոնք չեն ուզեր իրեն գալու , որ
 փրկուին : Լս բանին համար ինքը
 գանգատ կրնէ ըսելով , “Ղուք չէք
 ուզեր ինձի գալ , որ կեանքը ունե-
 նաք” : Յօհ . Ե . 40 :

Լ . Բայց մի թէ գրուած չէ՞ ,
 թէ “Լսաշխարեցէք ու հաւատա-
 ցէք Լեւտարանին” . և թէ “Ով որ
 հաւատայ և մկրտուի , պիտի փրկու-

կուի' : Մարկ . ւ . 15 : Ժդ . 16 :
 Սակայն ես կը վախենամ որ աս ալ
 ըրած չեմ :

Ք . Թէ որ մեղաց բեռովը ծան-
 րացած ես , ու կուզես որ ան վը-
 րայէդ մէկ դի ձգես , և ջերմեռանդ
 սրտով կըրցանկաս որ փրկուիս ա-
 նոր պղծութենէն ու դատապար-
 տութենէն , ապա ճշմարիտ ապաշ-
 խարութիւնը սկսած է քու ներսդ :
 Աւ թէ որ աս դիտաւորութիւնով
 ու փափաքով Քրիստոսին գաս ,
 ինչպէս որ ինքը Աւետարանին մէջ
 կըրցուցրնէ , աս հաւատքն է որ կը
 փրկէ : Աւրեմն Քրիստոսին եկոր ,
 որ ընդունես անոր լիութենէն ներ-
 քին ու հոգևոր շնորհքը , որով մեղ-
 քին դէմ մեռած ըլլաս , և վերստին
 ծնած դէպի արդարութեան . ինչու որ
 անիկա կարող է ադ քեզի շնորհել :
 Ա . Այսուամ է , թէ՛ Մատմար-

դիկ կըլանդրեն երկնից արքայու-
թիւնը մտնել, ու չեն կրնար.
(Պ. 1. Ժ. 24.) և թէ՛ Չէ թէ ա-
մէն ուլ որ Տէր Տէր կըսէ, երկնից
արքայութիւնը պիտի մտնէ :
Ս. 21 : Ըհա աս է որ իմ
սիրտս վախով կըլեցունէ, ու զիս
փրկութենէ շատ հեռի կըթողու :

Ք. Ուրեմն որո՞նք քով փախչիլ
կըմտածես :

Ը. Չեմ գիտեր. վասն զի ու-
րիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը,
որ անով մէկը կարենայ փրկուիլ :
Պ. 12 :

Ք. Ընանկ է նէ Վրիստոսին
մտեցիր որ ազատիս մեզաց հա-
տուցումէն՝ օրէնքին անէծքէն և
Ըստուծոյ բարկութենէն. անոր
քովը փախիր որ իրմէն ընդունես
թողութիւն և խաղաղութիւն, շը-
նորհք. ու փառք : Աւ թէ որ խընդ-

րիւր բաւական չըլլայ երկնից ար-
 քայութիւնը մտնելու համար, ջա-
 նա՛ . ու թէ որ շատերը Տէր Տէր ը-
 սելով չպիտի փրկուին, թող քու
 սիրտդ քու բոլոր կենացդ մէջը Տէ-
 րը փնտռէ՛ ու զինքը աղաչէ, որ
 փրկուիս : Բայց այսու ամենայնիւ
 չէ թէ քու մէկ ջանքդ կամ կարո-
 զութիւնդ քեզ ընդունելի կընէ՛ ու
 կըփրկէ, այլ եթէ քու հաւատքդ
 ճշմարիտ՝ կենդանի և փրկարար
 ըլլայ, անատենը բոլոր բարի գործ-
 քերը անկից կըբղխին ու առաջ
 կուգան :

Ա. Ատոր համար կըվախնամ որ
 չըլլայ թէ իմ հաւատքս սուտ ու մե-
 աած հաւատք մը ըլլայ :

Բ. Թէ որ քու հաւատքդ ճշ-
 մարիտ ըլլայ, ալ քու յոյսդ բնաւ
 քանի մը վրայ չես դներ, որ քեզմէ
 է, ոչ քու գործքերուդ վրայ և ոչ

քու կարողութեանդ վրայ, հապա
 մինակ Մատուծոյ ողորմութեանը
 վրայ, որ Քրիստոսով խոստացաւ :
 Կաւ ճշմարիտ ու կենդանի հա-
 ւատքը քու ջերմեռանդութիւնդ
 կարծարծէ ու կըբորբոքէ, քեզ
 Մատուածպաշտութեան նախան-
 ձով կրկնուէ, և քաջութեամբ մե-
 ղաց դէմ կուելլու կըզօրացունէ :
 Եւ հասա է որ քեզ կրկնուէ չէ թէ
 մինակ յաւիտենական դատապար-
 տութենէն, այլ և մեղաց զօրու-
 թենէն ու քու աշխարհային ցան-
 կութիւններուն իշխողութենէն, և
 ապա կընորհէ քեզի անանկ բարի
 յոյս մը, որ կարենաս հաստատ
 հաւատալ Յիսուս Քրիստոսի
 բարկութենէն փրկուած ըլլալուդ
 ահա որ դատաստանին ան մեծ օրը :
 Եւ Չիմ կարծեր որ աս հաւատ-
 քը ունիմ ես, և անոր համար չիմ

Համարձակիր Հաւտալու՝ թէ Մստուած պիտի ներէ իմ մեղքերս ու ընդունի զիս :

Ք. Ուրեմն Քրիստոսին գնա, և Քրիստոսով եղած Մստուծոյ խոստմունքները ընդունէ, ու անոնց ապաւինէ, որ քու Հաւատքդ աճի մեծնայ ու մինչև աս կատարելութեանը հասնի : Ասան զի աս Հաւատքը Մստուծոյ Սուրբ Հոգիին ներգործութենէն է, և վասն այնորիկ պէտք է խնդրել իրմէն Յիսուս Քրիստոսի միջնորդութիւնովը :

Լ. Ես չեմ կրնար Համարձակիլ Մստուծոյ խոստմունքները այսպէս բռնել, Քրիստոսի երթալ, ու անոր վրայ յոյս դնել. քանզի ես պզտի ողորմութեան մըն ալ արժանի չեմ :

Ք. Ուրեմն երբ քու անձդ արժանաւոր պիտի սեպես :

Մ. Ինչաւ ամենեին :

Ք. Արեմն անոր դնա հիմայ
ինչպէս որ ես, ու անիկա քեզ ար-
ժանաւոր ընէ :

Մ. Մի թէ կրնամ համարձա-
կիլ Քրիստոսի երթալ ինչպէս որ
եմ, ու իրմէն փրկութիւն յուսալ :

Ք. Մի հաւատար իմ խօսքիս,
բայց ականջ դիր Աստուծոյ խօս-
քին, որ կը հրաւիրէ քեզ իրեն եր-
թալ՝ ըսելով, «Եւր որ ծարաւի
էք՝ ջրին եկէք». Եսայ. ծե. 1 : Ին-
քը կը հրաւիրէ քեզ իրեն երթալ՝
ըսելով, «Ասիկա է անոր պատուի-
րանքը ; որ իր Արդւոյն Յիսուս
Քրիստոսի անունին հաւատանք» :
Ս. Յօհ. 7 : 23 : Ինքը կը խոստա-
նայ ընդունել զանոնք՝ որ իրեն
կուգան, ըսելով. «Ան որ ինծի
կուգայ՝ դուրս չեմ հաներ» : Յօհ.
7 : 37 : Եւ ինքը կը սպանայ՝ թէ

որ իրենն չգաս, ըսելով. “Վն որ չո-
հաւատար՝ պիտի դատապարտուի” :
Սարկի . ԺԳ . 16 :

Լ . Տայց որո՞ւ ըսուած է աս
խօսքերը :

Վ . Վեզի՛ ինձի՛ և ամէնուն՝ որ
աս խօսքերը կը լսեն . ինչու որ
գրուած է թէ “Վարողեցէք Վ-
ւետարանը ամէն ստեղծուածնե-
րուն” : Սարկի . ԺԳ . 15 : Եւ մանա-
ւանդ անոնց ըսուած է աս խօսքե-
րը , որ կը տեսնեն իրենց կարօտ ըլ-
լալը փրկութեան . վասն զի անոնք
միայն կընդունին աս խօսքերը :
Վ ասն այնորիկ կըսէ Փրկիչը , “Վ-
կէք ինձի բոլոր հոգնած ու բեռ-
նաւորածներ , և ես ձեզ կը հանդ-
չեցունեմ” : Սարկի . ԺԿ . 28 :

Լ . Վստուածաշունչին աս խօս-
քերը իմ բերանս կը պապանձե-
ցունեն . բայց տակաւին չեմ կր-

Նար հաւտալ թէ Վրիստոս կրն-
գունի ինձի պէս յետին չար մեղա-
ւոր մը :

Վ. Մ. Եր որ ես առաջ ըսի ,
թէ հաւատքը մարդոցմէ չէ , այլ
Մատուծոյ պարգևն է որն որ
Սուրբ Հոգիով Մեծարանք լսող-
ներուն կը տրուի : Սերեմն աս և ու-
րիշ ամէն Մատուծոյ շնորհքնե-
րը խնդրէ աղօթքով : Յիսուսի ա-
նունովը . որ քաջալերէ քեզ ա-
ղօթք ընելու ու յուսալու , խորհե-
լով որ Մատուած անոր համար
տուաւ Վրիստոսը՝ որ մեղաւոր-
ները փրկէ . ասոր համար անիկա
աշխարհք եկաւ , ասոր համար ա-
նիկա նեղութիւն կրեց՝ լացաւ՝ ու
իր արիւնքը թափեց . ասոր համար
անիկա կը թագաւորէ ու բարեխո-
սութիւն կրնէ երկինքին մէջ : Մ-
նիկա այնչափ կուլէ մեղաւորները

փրկել , որ կրվշտանայ անոնց վրայ որ չեն ուզեր իրեն գալ ու փրկուիլ : Աւ երբ ինքը երկրիս վրայ էր , լացաւ Արուսազէմին վրայ ասոր համար :

Ա. Չեմ գիտեր՝ թէ ի՞նչ ըսեմ :

Ք. Ի՞նչ կրխորհիս ընել :

Ա. Եւ ատկը վախնամ որ չպիտի փրկուիմ , բայց գիտեմ որ ուրիշ ճամբայ մը չկայ , այլ միայն Աստուծոյ ձրի ողորմութիւնը Քրիստոսով : Ասն որոյ կրխնդրեմ ան՝ քանի որ կենդանի եմ , և թէ որ կորսուիմ , թող Քրիստոսի խաչին տակը կորսուիմ ողորմութիւն կանչելով :

Ք. Հաստատ կեցիր աս մտքիդ վրայ , ու Աւետարանին ամէն պատուական խոստմունքները քու կրկեն : Մի խնդրե՛ր հանդիստ ուրիշ տեղ մը , բայց միայն Քրիստոսի

մէջ , մի՛ դներ քու յոյսդ ուրիշ
 բանի մը վրայ , բայց միայն Վր-
 ռիստոսի վրայ : Արթուն կեցիր որ
 չըլլայ թէ աշխարհիս զբաղմունք-
 ները ու բերկրութիւնները քու
 միտքդ ծռեն ու հեռացունեն Աս-
 տուածային բաներէն . և չըլլայ թէ
 մեղքով տրտեցունես Սուրբ Հո-
 գին : Միտքդ բեր որ գրուած է ,
 • “Թէ որ մէկը երկու մտքով է իմ
 անձս անոր չհաւնիր” : Եբր .
 Ժ . 38 :

ԵՐՐՈՐԴ

Խ(Օ)ՍԸԿՅՈՒԹԻԻՆ

Լ. Արշուսամ որ չես վշտանար .
աս իմ քեզի տուած նեղութիւն-
ներուս համար . ինչու որ շատ կա-
րօտ եմ քու խրատներուդ :

Ք. Աիրելիս , պէտքը չէ որ դուն
զիս իմ երեսիս գովես ու յարգես .
վասն զի ես շատ պիտի ուրախա-
նայի՝ թէ որ իմ ժողովուրդիս ա-
մէնն ալ ասանկ նեղութիւն տային
ինձի . ի՞նչ է քու խնդիրդ :

Լ. Քիչ մը ատեն է անանկ ե-
ղած եմ , որ կենացս մէջը բնաւ

այնպէս եղած չէի առաջ . քանզի շատ վախցայ որ ես պիտի դատապարտուիմ . ահա աս մտածմունքը զիս վախով ու տրտմութիւնով լեցուց գիշեր ցորեկ : Յնաւ հարկ չէր որ դու զիս զգուշացունէիր աշխարհային հոգերէն ու հեշտութիւններէն . վասն զի ես ուր տեղ որ էի , կամ ի՞նչ որ ըրի , միշտ և ամէն տեղ իմ աչքիս առջին ունէի իմ մեղքերս ու դժոխքին տանջանքը :

Ք . Տայց ի՞նչ մտածեցիր քու մեղքերուդ վրայ , կամ ի՞նչ լուսով անոնք երեցան քեզի :

Լ . Իմ մեղքերս շատ տարի առաջ գործեր եմ , ու հիմա անոնք իմ դէմն ելին ու զիս դատապարտեցին . և իմ տղայութեանս մեղքերուն յիշատակը այնքան զօրութիւնով իմ ետեւէս եկաւ , որպէս թէ երեկ և մէկալն օր գործած

էի : Ալ քանի մը սարսափելի խօսքեր՝ որ Աստուածաշունչին մէջը կարդացի ու լսեցի, կերևնային թէ յատուկ իմ դատապարտութեանս վճիռներն էին : Ալ կարծեմ հարիւր անգամ մտածեր եմ աս խօսքին վրայ, թէ՛ «Մեղաց հատուցումը մահ է» : Լուով. Գ. 23 :

Ք. Քննեցի՞ր քու սիրտդ, և տեսա՞ր ու ողբացի՞ր անոր մէջը եղած ապականութիւնը :

Ա. Առաջ չիմացայ քու ըսածիդ միտքը՝ ինչ կուզէիր ըսել «Երբեքնե՛ղ խօսքով, բայց հիմայ կարծեմ թէ դիտեմ : Ասան զի իմ ներսիդիս սաստիկ ցանկութիւն մը կըզգամ դէպի շատ մեղքեր, և կը բռնադատուիմ ըսել թէ արժանի եմ Աստուծոյ բարկութեանը՝ առաջուց ան ցանկութեանը ետեւէն երթալուս համար : Արդարև հիմա

իմ որպիսութիւնս ու վիճակս շատ
 լաւ է քան թէ առաջ : Իմ սրտիս
 ամբարշտութիւնը ու չարութիւնը
 զիս ունայն ընկերութիւններով ու
 սնտոյի խաղերով կուրախացունէր
 առաջ , ու ես ինքիրմէս դատարկ
 ու ոչինչ խօսքեր կըխօսէի , աշ-
 խարհային բաներու կըցանկայի , և
 աղօթք ընելը կատէի , կամ անհո-
 գութեամբ կաղօթէի . այսպէս նաև
 բոլոր պարտաւորութիւններս բանի
 մը տեղ չէի դներ , կամ թէ մէկ
 ծանր բեռն մը կըսեպէի : Բայց
 հիմայ շնորհակալ եմ Աստուծմէ ,
 որ առաջուան պէս չեմ , ինչու որ
 իմ ամէն խորհուրդներս ու մտած-
 մունքներս վեր դէպի երկինքը
 բարձրացած են իմ հոգիիս ու դա-
 լու աշխարհին համար հոգ տանե-
 լու ու պարապելու :

Ք . Արվախնամ թէ քու սիր-

արդ դեռ այնչափ աղէկ չես դի-
 տեր, որչափ որ կըկարծես: Աերևի
 թէ դու կըկարծես որ արդէն ամէն
 բան փոխուած ու նորոգուած է քու
 ներսիդիդ: Մայց մի խաբուիր,
 այդպիսի պիղծ թռչնոց բոյնը՝ ինչ-
 պէս որ մարդոյս սիրտը բնու-
 թեամբ, շուտով շարբուիր իր
 կերպ կերպ ցանկութիւններէն ու
 չար յօժարութիւններէն: Անոնք՝
 որ կըթուին թէ արմատէն հան-
 ուած ու դուրս ձգուած են, կը
 հանդարտին միայն քիչ մը ատեն.
 ուստի արթուն կեցիր, անոնք որ
 մը պիտի ելլեն ու քու վրագ յար-
 ձակին նորէն: Արեւի է որ անոնց-
 մէ մէկ քանիները միայն փոխուած
 են ուրիշներու հետ, որ անոնց պէս
 գէշ ու վնասակար են, ինչպէս ամ-
 բարտաւանութիւնը՝ հպարտու-
 թիւնը և ուրիշ ասոնց նման:

Ա. Ղշմարիտ է Տէր, ես ալ կը
 վախնամ թէ գուցէ այդպէս ըլլայ .
 պէտք է գիտնաս որ օր մը ես խորհե-
 ցայ թէ որքան մեղաւոր եմ, և թէ
 որչափ ողորմելի պիտի ըլլամ գա-
 լու աշխարհին մէջ . և անատենը
 միտքս եկաւ աս խօսքը, «Աս անոնց
 անօրէնութիւնը պիտի բժշկեմ,
 ու ձրի պիտի սիրեմ զանոնք» :
 Ասոյդ գիտեմ՝ որ աս խօսքը Աստ-
 ուածաշունչին մէջն է, բայց չեմ
 կրնար գտնալ ան : Ինչ և իցէ ան
 շատ մխիթարութիւն տուաւ ինծի,
 և անկից մինչև հիմայ շատ հան-
 դարտած եմ : Բարեկամ մը՝ ո-
 րուն հետ խօսեցայ, ըսաւ ինծի
 թէ «Ադ բանը Աստուծոյ ներդոր-
 ծութիւնը ըլլալ պէտք է սեպես»,
 և թէ «այսուհետև դու կրնաս ին-
 քըզինքդ Աստուծոյ դարձած մարդ
 մը համարել» : Բայց կրվախնամ

որ ամբարտաւանութիւն սեպուի
աս . ուրեմն դու ի՞նչ կըխորհիս ա-
սոր վրայ :

Վ . Այ՛դ խնդիրքդ մեկնելէն ա-
ռաջ պէտք է որ քիչ մը ատեն
քու վարքիդ ու բնութեանդ տե-
ղեկանամ . ան խօսքը որ յիշեցիր ,
Ովսեայ մարգարէութեան տաս-
նըչորս գլխոյն մէջն է . և կերենայ
թէ գերի գացած հրէաներուն հա-
մար խօսուած է . բայց անոնք իրենց
մէջը խոստմունք մը ունին , որ բո-
լորովին Վերտարանին խոստմունք-
ներուն նման է . և վասն այնորիկ
անոնք ձրի են և պատրաստ ամէն
խոնարհ անձին՝ որ հաւատքով ըն-
դունեն զանոնք : Ա՛յ գլուխին 1—3
համարը՝ որ կըտեսնէք , մարգա-
րէն կը յորդորէ ժողովուրդը ա-
պաշխարելու ու խոնարհելու իրենց
մէջացը համար , ըսելով . “Վարձիր

ում Խորայէլ քու Տէր Աստուծոյդ .
 վասն զի ապականեցար քու անօ-
 րէնութիւնովդ : Առէք ձեզի հետ
 խօսքեր , և դարձէք ձեր Տէր Աս-
 տուծոյն . ու ըսէք իրեն . Արցուր
 ամէն անօրէնութիւնը , ու մեզ
 շնորհ քով ընդունէ . քանզի որբը
 քեզմէ ողորմութիւն կը գտնայ” :
 Հիմա որ Աստուած շնորհեց քեզի
 զգալ ու ճանչնալ քու մեղսալից և
 անօգնական վիճակդ , որ փափա-
 քիս իրեն դառնալ , ինչպէս որ
 մարդարէն ալ կըսէ՝ թէ Աստուծոյ
 աջուց պատրաստութիւնը խա-
 ղաղութեամբ պատասխանելու . ա-
 պա յոյս ունիմ որ հետեւեալ
 խոստմունքը քեզի կը վերաբերի .
 Աս պիտի բժշկեմ անոնց անօրէ-
 նութիւնը , ու ձրի պիտի սիրեմ
 զանոնք . վասն զի իմ բարկութիւնս
 անցաւ անոնցմէ : Ալ կը յուսամ ալ

որ աս քեզի եղած խոստամունքէն
 հաւատքով գտած մխիթարու-
 թիւնդ Սուրբ Հոգիէն յառաջ ե-
 կած է. ինչպէս որ կրտեսնեմ թէ
 քու մեղաւոր ըլլալդ զգայն ալ՝ որ
 քեզ վախով ու խոնարհութիւնով
 լեցուց՝ երբոր մտածեցիր քու մեղ-
 քերուդ վրայ ու Մատուծոյ դա-
 տաստանին մեղաւորներուն դէմ
 ըրած վճռոյն վրայ, Սուրբ Հո-
 գիին ներգործող զօրութենէն է :
 Ասան զի ինքն է որ կը յանդիմանէ
 աշխարհը մեղաց համար և արդա-
 րութեան համար : Յօհ . ԺԴ . 8—
 10 : Բայց պէտք է աս ըսեմ քեզի
 որ աս ամէն զգացողութիւնները ու
 սրտի շարժմունքները վախնալու
 բաներ են, մինչև որ տեսնենք
 թէ անոնք ինչ պտուղ առաջ
 կրբերեն սրտին ու կեանքին մէջ :
 Քանզի երբեմն կը լայ որ՝ թէ և

Աստուծոյ Հոգիէն բղխած են և
 շատ ընդունելի, երբոր խիստ կը
 միարանին Աստուծոյ խօսքին հետ,
 ինչպէս որ հիմակուան քու վի-
 ճակդ, բայց նոյն ժամանակն ալ
 կրնայ ըլլալ որ մեր հոգևոր թըշ-
 նամին աս երևելի մտածմունքները
 այնպէս ձևացունէ՝ որ մեզ խաբէ :
 Այն անհնար է ըսել թէ որքան
 շուտով մեր բնական խառնուածքն
 ալ և մեր բնութիւնն ալ կօզնեն
 անոր ու հաճութեամբ կը միանան :

Ա. Կաղաչեմ տէր, յայտնի ըսէ
 ինձի, թէ ի՞նչ կը խորհիս իմ վի-
 ճակիս վրայով :

Ք. Աստուծոյ շնորհացը յա-
 տուկ երկու նշանները կան, որոնք
 Սատանան կարող է սուտ կեր-
 պով ձևացունել ու քեզ խաբել :
 Առաջինը՝ սուրբ ու նորոգուած
 սիրտ մը ունենալն է, որն որ միշտ

ու ամէն ատեն մեղքը կատէ, երկ-
րորդը՝ սուրբ կեանք մը վարելն է,
որ Մատուծոյ ամէն պատուիրանք-
ները կը պահէ ու կը կատարէ: Աւ-
րեմն ստացիր ասոնք և քու կեան-
քովդ ու վարքովդ ցուցուր, որ քու
սրտիդ մտածմունքները ու բեր-
մունքները սուրբ ու մաքուր են:
Մնատենը չեմ տարակուսիր քու
կին փրկութեան ճամբուն մէջ հաս-
տատուած ըլլալուդ:

Ե. Որչափ որ իմ սիրտս գիտեմ,
չեմ ուզեր որ իմ յօժար կամքովս
դՄատուած բարկացունեմ՝ թէ և
կարելի ըլլար ինձի բոլոր աշխար-
հը ստանալ: Աս կըտեսնեմ ու
կուրախանամ որ Մատուած Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքովը իր ար-
դարութիւնը կը պահէ ու կարգա-
բացունէ զանիկա, որ կը հաւատայ:
Արսիրեմ զանոնք՝ որոնք որ կը

Թուին թէ անոր ծառաներն են, և պատրաստ եմ որ իմ երեսիս ու ծունկերուս վրայ քալեմ անոնց աղէկութիւն ընելու, կամ ուրիշներն ալ անոնց նման ընելու համար: Արսիբեմ անոր խօսքերը լսել՝ անոր աղօթք ընել՝ հողևոր և երկնային բաներուն վրայ խօսիլ, և կարծեմ յօժարութեամբ կը մեռնէի՝ թէ որ իր կամքը ըլլար:

Ք. Շատ աղէկ, ատոնք բարի նշաններ են, բայց ատիկա քու սիրոյդ առաջին ջերմեռանդութիւնն է, և ոչ թէ ատիկա միշտ այդպէս կըմնայ քուներսդ: Ասան զի այդպէս էր նաև Խորայէլացիներունը, անոնց Աարմիր ծովը անցնելէն ետև, և Վաղատացւոց և Ափեսացւոց եկեղեցիներունը, բայց ասոնց ամէնն ալ պաղեցան ետքը, ու անոր համար շատ նախատուեցան Աստուծմէ:

Մ. Տէր'իմ, կը հաւատամ որ
դու ինձմէ աղէկ զիտես իմ վը-
տանդի մէջ ըլլալս, ըսէ ինձի,
ի՞նչ ընեմ:

Ք. Չանք ըրէ որ քու կոչումդ
և ընտրութիւնդ հաստատես ու
յայտնես քեզի ալ՝ ուրիշներուն ալ՝
արդարութեան պտուղ բերելով,
բարի քաղաքավարութիւնով:

Իմ առաջին խրատս սօս է. Մս-
տուծոյ հետ քայէ խոնարհու-
թեամբ. թող միշտ քեզ ամօթով
ծածկէ քու անցուցած մեղսալից ու
յիմար կեանքիդ յիշատակը. յիշէ
քու կեանքիդ շատ ծանրացուցիչ
ընթացքը՝ որ մինչև հիմայ ունէիր
Մստուծմէ հեռանալով ու ապրս-
տամբելով: Թէպէտ և քու կե-
նացդ մէջ ամէն ատեն՝ ինքը իր ու-
ղորմութիւնը քու վրադ միշտ և
հանապազ ցուցուց, ու ան ամէ-

նուն վրայ ալ որ քուկդ են , տա-
 լով քեզի կերակուր՝ հանդերձ՝ ա-
 ողջութիւն ու զօրութիւն . բայց
 դու զինքը միշտ ատեցիր . և մա-
 նաւանդ մոռցար զինքը ան նոյն ա-
 տներ , երբոր իր յատուկ խնամքը
 ու ողորմութիւնները վայելեցիր :
 Այլ ինքը քեզ պահպանեց մինչև
 անգամ քու ամէն մեղքերուդ մէջ ,
 որոնցմով դու զինքը բարկացու-
 ցիր ու վշտացուցիր . և վերջապէս
 քացաւ քու հոգիիդ աչքերը որ
 տեսնես քու կօրուստդ , և արթն-
 ցուց քեզ դատապարտութեան
 քունէն՝ որ փախչիս անկից . և հի-
 մայ ալ իր անճատելի շնորհքովը
 քեզ կը քաջալերէ և կը զօրացունէ ,
 ու յոյս կուտայ որ յախտնական
 կեանքը ստանաս : Ահա այսպէս
 բաղդատէ Աստուծոյ քեզի ըրած
 ամէն բարեբարութիւնները անոնց

Հետ , որոնց որ դուռն արժասիրես ,
 անատեննը պիտի սորուիս՝ թէ ի՞նչ
 պէս խոնարհիլ պէտք է քեզի :
 Արեմն՝ սորվէ սիրելիս , ճշմարիտ
 խոնարհութիւն . նայէ հոգւոյ աչ-
 քով ան քու ունեցած մեղքերուդ
 վրայ , որ տակաւին կրմնան քու
 ներսդ . և թող քու մեղանչական
 բարքդ՝ քու ունայն խորհուրդներդ՝
 քու ծուլութիւնդ և ան ամէն պա-
 կասութիւնները՝ որ քու պարտա-
 ւորութիւններդ լեցունելու կող-
 մանէ կերելին , սորվեցունեն քեզի
 խոնարհու հեզ ըլլալ և վախնալ .
 ու այսպէս դու քեզմէ վախնալով՝
 մէկ անօգնական տղայի մը պէս
 վերնայէ դէպի Մատուած , որ միշտ
 զօրանաս , և Յիսուս Վրիստոսի
 ապաւինիս որ իր ձեռքովը նեղու-
 թեան ժամանակին օգնութիւն ըն-
 դունես :

Իմ երկրորդ խրատս ալ աս է •
 քու խղճմտանքդ ամէն անիրաւու-
 թիւններէն ազատ պահէ • քու մեղ-
 քերդ Մատուծոյ առջևը խոստո-
 վանելու մի ամէնար • և քու կարո-
 ղութեանդ չափովը վճարէ ան
 զրկանքը, որ ան ապրանքին անէծ-
 քը քեզի ալ չպըւըշկի: Արթուն
 կեցիր, որ Մատուծոյ Հողին չը-
 տրտմեցունես անմաքուր վարքով,
 և չըլլայ թէ բարկացունես զինքը՝
 որ քեզ երեսէ ձգէ ու հեռանայ
 քեզմէ |: Ասան այսորիկ արթնու-
 թեամբ նայէ քու սրտիդ վրայ ան-
 դադար հսկելով, և միշտ անոր
 առջին կտրէ որ դէպի մեղքը չհա-
 կամիտի, և աչքդ բաց ու դէմ կե-
 ցիր ամէն փորձութիւններուն՝ որ
 դրսուանց են, և քու աչքդ միշտ
 ան մեղքերուն վրայ հաստատէ ո-
 ռոնցմէն առաջ յաղթուեցար: Աւ-

Թէ որ անգամ մը մեղքը քու վրայ
 զօրանայ, ալ մի՛ թողուր որ քու
 միտքդ մոռնայ ան, և մի՛ պահեր ան՝
 քու ծոցիդ մէջ իբրև քու կենդա-
 նարար բերկրութիւնդ, հապա
 թունաւոր օձէ մը վախնալու պէս
 ձգէ փախիր շուտով դէպի Աս-
 տուած: աս ամօթը յանձդ ան,
 Աւետարանի խոստմունքները միտ-
 քը բեր՝ որ դարձի եկած մեղա-
 ւորներուն եղած են: Քու բոլոր
 յոյսերդ Յիսուս Քրիստոսի վրայ
 դիր, ու միայն իրեն նայէ ինչպէս
 քեզի բաւական պատարագ ու միջ-
 նորդ Հօր Աստուծոյ առջևը, և
 քնաւ մի՛ դադարիր աղօթքով Աս-
 տուծոյ երեսը խնդրելէն՝ մինչև որ
 մէյմըն ալ խաղաղութիւն շնորհէ
 քու տրամած հոգիիդ, ու ալ ա-
 ւելի մեծ վախով լեցունէ քու
 սիրտդ՝ որ, նորէն չտրամեցունես
 զինքը:

Գուհի հիմա ինչպէս որ կը յուսամ, Մատուծոյ այգիին մէջ տընկուած ես, և ահա ժամանակ է պտուղ տալու, ուրեմն պէտք է որ պտուղ բերես: Քու սրտիդ մէջը դիր Մատուծոյ սէրը, որ դէպի մեղաւորներուն է: Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, մանաւանդ միտքդ բեր թէ Մատուած որքան ողորմութիւն ցուցուց քեզի, որ քեզ խաւարէն դէպի իր սքանչելի լոյսը կանչեց: Յիշէ որ ինչպէս մեզաց քունին մէջ թմրած ինկած էիր ու ծուլութեան մէջ ընկղմած, երբոր Մատուած արթնցուց քեզ, որ քու կորուստդ տեսնես ու անկից փախչես: Ստածէ անդամ մը՝ թէ քանի՞ ողորմելի պիտի ըլլար քու վիճակդ յաւիտեան, թէ որ քու կամքիդ հետեւելու թողեր քեզ: Ստամայ նաև թէ քանի՞ քանի՞

մարդիկ դեռ հիմայ ալ ան կորրս-
 տեան ճամբայէն կը վազեն, ուրկից
 որ դուն ալ վազեցիր: Ալ թող
 արթնցունէ քեզ Աստուծոյ առ
 քեզ եղած յատուկ սիրոյն յայտ-
 նութիւնը, որով դուն ալ զինքը
 սիրես: Սիրէ զինքը քու բոլոր
 սրտովդ. ինչու որ առաջ ինքը
 քեզ սիրեց: Ալ առ երկնաւոր Հայ-
 րըդ ունեցած սէրդ թող քու խոր-
 հուրդներուդ՝ խօսքերուդ ու գործ-
 քերուդ մէջը մտնէ ու ներգործէ:
 Միշտ և անդադար քաղցրու-
 թեամբ Աստուածայնոց վրայ մը-
 տածէ: Ալ քու սիրտդ դէպի անոր
 բարձրացուր որ քու սիրտդ ու
 խորհուրդներդ կը քննէ: Քու երկ-
 նաւոր Հօրդ հետ մէկ առանձին
 հաղորդութիւն ու միաւորութիւն
 մը ունենալ խնդրէ, ու ասոր հա-
 մար ջանալ որ քու խորհուրդներդ

աշխարհի բաներէն ետ դարձու-
նես . և քու միտքդ դէպի երկինքը
դարձուր ան բաներուն՝ որ անտե-
սանելի են , բայց միայն հաւատքով
կրտեսնուին : Ահա այսպէս քու
հաւատքդ՝ յոյսդ՝ ու սէրդ Աստու-
ծոյ ու երկինքին վրայ հաստատե-
լով՝ երկնից բնակիչի մը պէս վա-
րես նէ քու կեանքդ աս աշխար-
հիս մէջ , ապա Աստուծոյ ընդունելի
կըլլաս , ու երկինքին երանաւէտ և
անվախճան թագաւորութիւնը կը
ժառանգես : Յիսուս Քրիստոսով :

Այսուհետև քու ոչինչ խօսակ-
ցութեանդ տեղը թող քու լեզուդ
Աստուծոյ փառքին համար խօսի
իր անունը փառաւորելով , իրմէն՝
քու մարդասէր բարերարէդ շնոր-
հակալ ըլլալով , իր քու հոգիիդ
համար բոլոր ըրածները ամէնուն
պատմելով , մեղաւորներուն՝ իրենց

կորուսար ցուցընելով , և անոնց
սիրտ տալով՝ որ Մատուծմէ վախ-
նան , և որ ժիր ու կարիճ ըլլան ա-
նոր ծառայութեանը մէջ :

Աւ քու կենցաղաւարութիւնդ
թո՛ղ անանկ ըլլայ , ինչպէս որ Մ-
ւետարանին կրկայլէ : Առ կան-
չուեցար որ հաւատքին բարի կռիւը
կռուիս . նայէ՛ որ չթուլնաս կամ
չձանձրանաս բարիք գործելէն :
Յայտնի ցուցուր որ կենդանի ես
Մատուծոյ համար , քու անձդ անոր
ծառայութեանը տալով , ու քու
ջերմեռանդութիւնդ անոր մէջ
յայտնելով : Աւ ջանա՛ քիչ մը բան
ընել անոր համար՝ որ այդքան
բան ըրաւ քեզի համար : Սիրէ՛ ա-
մէն մարդիկ , ինչու որ Մատուծոյ
ձեռացը ստեղծուածներն են . բարի
ըրէ՛ ամենուն քու կարողութեանդ
չափովք , քանզի ժամանակը ու կա-

րողութիւնը և ուրիշ շնորհքները
 անոր համար տրուած են քեզի՝ որ
 շատցունես զանոնք ու լաւ շահիս :
 Վորձածէ զանոնք սիրոյ ու գթու-
 թեան գործքերով . բայց քու
 սիրտդ ամէն մարդոյ համար , և
 քու թշնամիներուդ համար ալ . որ
 անոնց համար աղօթք ընես ու ա-
 նոնց թողութիւն տաս , և միշտ
 պատրաստ կեցիր որ բարիով յաղ-
 թես չարին :

Վմանապէս արթուն կեցիր որ
 Մատուածպաշտութեան զօրու-
 թիւնը քու սրտիդ ջերմեռանդու-
 թիւնովը ցոյց տաս ան պարտաւո-
 րութիւնները կատարելով՝ որն որ
 պարտական ես քու ընտանեացդ :
 Վաղցրաբարոյ և բարեսիրտ եղիր
 ան ամենուն որ քու բոլորտիքդ են :
 Վու անձդ խոնարհութեան՝ սի-
 րոյ ու համբերութեան օրինակ ըրէ

քու ընտանեացդ : Յուցուր քու
 ունեցած խնամքդ անոնց հոգինե-
 րուն ու մարմիններուն վրայ, միշտ
 տան մէջ ջերմեռանդութեամբ ա-
 ղօթք ընելով, և Մատուծոյ խօսքը
 անոնց հետ կարդալով : Երօք ցու-
 ցուր քու ընտանեացդ ու բարե-
 կամներուդ քու նոր սիրտ ունե-
 նալդ ու նոր կեանք վարելդ, և
 ջանք ըրէ որ բոլորովին Մատուծոյ
 կամքին ու խօսքին միաբանիս :
 Վու ամէն առևտուրդ խղճմտան-
 քով ըրէ, ամենուն քու պարտքդ
 վճարէ, որին որ հարկ կը պարտիս,
 հարկը, որին որ մաքս, մաքսը, և
 այսպէս ևս քու ամէն օրինաւոր
 պարտքդ, և բնաւ մէկը մի՛ զրկեր,
 ոչ թագաւորը և ոչ քու հարկա-
 տու ընկերդ, և անոնց՝ որ զըկանք
 կրնեն, բնաւ մի՛ յօժարիր սիրտ
 տալ, ու զբոգեիլ զանոնք որ զըկանք
 ընեն :

Վառ մասնաւորաբար սէր ցու-
 ցուր ճշմարիտ հաւատացեալներուն
 Վրիստոսի համար . վասն զի ա-
 մէն մարդիկ Մատուծոյ պատկերին
 պէս ստեղծուեցան առաջուց , և աս
 պատկերը վերստին նորոգուած է
 անոնց ներսը , ու անոր համար ա-
 նոնք առանձին Վրիստոսի սեպ-
 հական ժողովուրդը են : Ինչու որ
 Վրիստոսի արիւնովը լուացուեցան
 իրենց մեղքերէն , ու անոր հոգիովը
 սրբուեցան : Աւաւելի թիր ու ջեր-
 մեռանդ եղիր աս դործին մէջ ու
 սիրոյ համար ջանք ընելու մէջ .
 նայէ շատ անգամ հաւատքի աչ-
 քով դէպի ան փառաւոր վարձքը՝
 որ քու առջևդ կրկենայ , դէպի յա-
 ւիտենական փառքին մեծութիւնը՝
 որ պիտի տրուի ան օրը , երբոր
 Վրիստոս հատուցում ընէ բոլոր
 ողորմութեան ու սիրոյ դործքե-

բուն, որ իր անունին համար եղած
են, այնպէս՝ որպէս թէ յատուկ ի-
րեն համար եղած են :

Արեմն աս խորհրդովս մխի-
թարուած և աս յուսովս ժրացած,
ջանք ըրէ որ աճիս զարդանաս զի-
տու թիւնով՝ սրբութիւնով՝ հա-
ւատքով ու սիրով, Աստուծոյ վա-
խովը և ցածութիւնով, և ամէն
քրիստոնէական շնորհքներով :
Չանա՛ առաջ տանիս Աստուծոյ
փառքը, մարդոց երանութիւնը, և
քու անձիդ զգայութիւնները, քու
միտքդ ու կամքդ այնպիսի կերպով,
որպէս զի ընդունելի ըլլաս, ու սրբ-
բոց բաժինին հասնիս լուսոյ մէջ ըր-
նակելու համար: Այլ աս սրբութեան
գործը առաջ տանելու համար՝
յոյսդ Աստուծոյ շնորհքներուն վա-
րայ զիր սրտի մտօք գործածելով
ան ամէնը, որով կարելի է շնորհք

ստանաս . ինչպէս աղօթք ընելով ,
 եկեղեցի երթալով , Աստուծոյ
 խօսքը լսելով ու կարդալով , և ա-
 նոր ամէն պատուիրանքները բոլոր
 սրտով կատարելով : Թէ որ այս-
 պէս վարես քու կեանքդ , անատենը
 Վրիստոսի մէջ հաստատուած , և
 ամէն հոգևոր երանութիւնով լըց-
 ուած մարդ մը կը լլաս :

Ա . Տէր իմ , շնորհակալ եմ
 քեզմէ . թէպէտ կրտեսնեմ որ
 առջևս եղած գործը շատ մեծ է ,
 բայց կը յուսամ որ Աստուծոյ օգ-
 նութեամբը պիտի կարողանամ
 յառաջ տանիլ ան՝ մինչև վերջը :

Վ . Պէտք է որ դու շատ դժուա-
 րութիւններու ու շատ հակառա-
 կութիւններու համար պատրաստ
 ըլլաս . վասն զի երկնից ճանա-
 պարհը խաչի ճանապարհ է , որ
 շատ նեղութիւններ ունի տալու

անկից անցնողին : Աշխարհը՝ մարմինը ու Սատանան զօրեղ թշնամիներ են , ու պինտ հաստատ միաբանած են իրարու հետ : Վրուքնութեանդ տկարութիւնները միշտ փորձութիւններու մէջ կիյնայ , և կըթուլնայ ու կուզէ ետ քաշուիլ . անոր համար քու սիրտըդ իր մեղսալից ցանկութիւններովը քեզ միշտ կըչարչարէ և կը տառապեցունէ : Այլ մարդիկ ալ երբոր կըտեսնեն քեզ որ ան լայն ճամբայէն կըհեռանաս , որն որ ամենքը դէպի կորուստը կըտանի , ամենքն ալ քու վրագ կըյարձակին , և չէ մինակ անհոգները ու ամբարիշտները քեզ ծաղր կընեն ու կընախատեն , հապա ան քրիստոնեաներն ալ՝ որ միայն անունով քրիստոնեայ են ու դրսուանց բարի կերևնան , քեզի գէմ կըհակա-

Քաղին : Քանզի շուտով պիտի ըսեն
 իրենց սրտերնուն մէջ ինչ որ Վա-
 րիսեցիները կըսէին՝ թէ՛ Վու մեր
 հասարակ ճամբան ձգելով ու ա-
 տելով՝ մեզ ամէնքս կըդատապար-
 տես : Ա երջը Սատանան զարմա-
 նալի խորամանկութիւնով իր կամ-
 քին պէս կըշարժէ մարմինը ու աշ-
 խարհը , և կամ հակառակութիւ-
 նով կամ կեղծուպատիր քաղց-
 րութիւնով կըջանայ որ ճշմարիտ
 հաւատացեալները կորսնցունէ , և
 շատ ատեն ալ չար խորհուրդներ
 կըյարուցանէ անոնց մտացը մէջ՝
 որ հաւատքին զօրութիւնը կոր-
 ծանէ , ու մեղաց իշխանութիւնը
 դարձեալ հաստատէ : Բայց դու
 մի՛ վախնար . վասն զի Մատուծ
 ամենէն մեծ է : Քրիստոս միշտ
 կենդանի է մեզի համար բարեխօ-
 սութիւն ընելու , և պատրաստ է

փրկել անոնք՝ որ իրմով Մատուծոյ
 կուգան : Սուրբ հրեշտակները պա-
 հապանի պէս կը պաշտպանեն քեզ .
 և ամէն ճշմարիտ Մատուծապաշտ-
 ները քեզի սիրելի եղբայրներ ու
 պատրաստ բարեկամներ կը լան :
 Արեմն քեզի հետ եղողները շատ
 են՝ քան թէ անոնք որ քեզի հակա-
 ոակ են : Գուն քու անձիդ թշնամի
 մի՛ ըլլար , ապա բնաւ բան մը կամ
 մէկը կարող չէ քեզի վնաս տալու :
 Բայց մի՛ ըլլար մտքովդ ամբար-
 տաւան , այլ վախցիր . քանզի երա-
 նելի է ան մարդը՝ որ կը վախնայ
 միշտ : Մատուծոյ , ինք , 14 :

Թ. Ա.

№ 8298

«Ինչ կըշտեի հարցը ինչ
որ Բողոք ուղիքաց զաստուիկ, եւ իր
անշը զճանե. կամ իր անշին հա-
հարց ինչ աստուիկ, ուրիշի աստ
հարց» : Մատթ. ԺՂ. 26 :